

STOFFALÁG: BÍÐI- LISTIN ER LANGUR

– Tað eru 13 ung á bíðilista júst nú, men hetta er ikki ein álítandi bíðilisti, tí hesin umboðar bert tey, ið vita um viðgerðarstovnin. Tað eru mong, sum hava tørvin men ikki hava hoyrt um tilboðið. Bíðilistin kundi lættliga verið fleirfaldaður, sigur Oddbjørg Johansen, leiðarin í bú- og viðgerðarstovninum í Stoffalág, sum er einasti av sínum slagi í landinum

ANNIKA KUNOY IM

Ibú- og viðgerðarstovninum í Stoffalág í Havn kennir starvsfólkið nóg til ADHD. Heimið lat upp fyri knøppum fimm árum síðani, og hesi árin hava fleiri ung fólk við millum annað ADHD búð á stovninum. Summi hava fingið staðfest ADHD, áðrenn, tey komu í Stoffalág, og onnur hava fingið tað staðfest, meðan tey hava búð har.

Oddbjørg Johansen, leiðari á bú- og viðgerðarstovninum í Stoffalág greiðir frá, at Stoffalág er einasta tilboði av slíkum slag í Føroyum. Á heiminum er pláss fyri fimm ungum gentum, og fleiri eru á bíðilista.

– Tað eru 13 fólk á bíðilista júst nú, men hetta er ikki ein álítandi bíðilisti, tí hesin umboðar bert tey, ið vita um viðgerðarstovnin. Tað eru mong, sum hava tørvin men ikki hava hoyrt um tilboðið. Bíðilistin kundi lættliga verið fleirfaldaður, heldur hon.

Hesum tekur forkvinnan í ADHD felagnum, Bjørg Dam, undir við.

– Tað eru fá, sum vita av hesum stovninum. Almannaverkið kannar ikki foreldur og avvarandi um hetta tilboðið, og foreldur fáa ikki vegleiðing í hesum. Har er bíðitíð, men tørvurin er nóg stór enn tey fimm plássini, sum eru tøk og tey 13, sum eru á bíðilista, sigur Bjørg Dam.

Oddbjørg Johansen heldur tað vera harmiligt, at so lítið verður kunnað um júst hetta tilboðið við bú- og viðgerðarstovni, tí øll hava rætt til at søkja og koma á bíðilistan. Síðani verður støða tikin út frá tí einstaka, og tey, sum tørva bráðhjálp sleppa fyrst frammat.

– Tilboðið er avmarkað til í mesta lagi trý ár, men tey flestu

búgva har styttri enn tað, sigur hon og leggur aftrat, at tey ungu flyta regluliga bæði inn og út. Tað er sum aloftast onkur, sum er á veg út og onkur, sum er á veg inn samstundis. Tað er positivt, tí so síggja tey ungu fólkin eisini, at tað ber til at koma seg so mikið væl, at tey kunnu liva eitt vanligt lív sum onnur ung, sigur Oddbjørg Johansen.

At gerast sjálvbjargin

Uppihaldið í Stoffalág snýr seg í høvuðsheitum um, hvørji framtidarmál einstaki borgarin, sum býr á stovninum, hevur. Tað er av stórum týðningi at síggja menniskjað handan diagnosuna og finna fram til, hvørjar dreymar og hvørji mál tann ungi hevur.

Tað er so arbeiði hjá starvsfólkunum at stuðla á øllum viðkomandi økjum. Á tí praktiska økinum kann nevast, skúlagongd, útbúgving og nærsambondum við familju og vinir. Eisini kann tað snúgva seg um grundleggjandi praktisk ting, so sum at ferðast í býnum, ansa sær sjálvari í náttarlívinum, gera mat og vaska.

Síðani er tað aftrat, at búfólkin eisini hava sítt at stríðast við, sum tey fáa viðgerð fyri, greiðir Oddbjørg Johansen frá.

– Hetta er alt tað vanliga, sum skal til fyri at gerast sjálvbjargin. Aftrat tí er umráðandi at ein í viðgerðartíðini skilur, hvat tað er at hava til dømis ADHD – um tað er tað, viðkomandi stríðist við – og hvussu umráðandi strukturur, heilivágur og uppfylgingin er, sigur hon.

Manglandi raðfestingar

Oddbjørg Johansen greiðir framhaldandi frá, at leingi varð arbeiðt við at fáa heimið í Stoffalág á fótur, so at viðgerðarpláss varð tøkt til ung, sum annars búðu á psykiatriska deplinum á Landssjúkrahúsinum. Alternativið hevði verið at tey ungu,

Tað er avbjóðandi fyri tey ungu og teirra familjur at standa leingi - kanska í mánaðir og ár - á bíðilistanum. Tað er sera harmiligt, tí tað er umráðandi at hesi ungu fáa skjóta hjálp, tí støðan versnar aloftast, meðan tann ungi bíðar eftir pláss. Skaðin kann vera óbotaligur um ov long tíð gongur

sum høvdu tørvin, fluttu á stovn í Danmark, sum er eitt stórt inntriv í lívsumstøðuna, familjuna og gerandisdagin. Og eisini er hetta figgajrliga kostnaðarmikið. Tilboðið er kærkomið, halda bæði leiðarin á bú- og viðgerðarstovninum og forkvinnan í ADHD felagnum, men tað er als ikki nóg mikið, tí tørvurin er nóg stórri á fleiri økjum.

– Vildi man raðfest økið hægri politiskt, haldi eg, at tað hevði

verið ynskiligt við einum bú- og viðgerðarstovni aftrat, sum arbeiði í tøttum samstarvi við Stoffalág. Summi búfólk hava ikki gott av at búgva saman, og tað hevði givið okkum møguleika at húsa teimum á ein skilagóðan hátt. Tað hevði eisini gjørt tað munandi betri við fleiri plássum, sigur leiðarin.

– Tað er avbjóðandi fyri tey ungu og teirra familjur at standa leingi - kanska í mánaðir og ár - á bíðilistanum. Tað er sera harmiligt, tí tað er umráðandi at hesi ungu fáa skjóta hjálp, tí støðan versnar aloftast, meðan tann ungi bíðar eftir pláss. Skaðin kann vera óbotaligur um ov long tíð gongur, sigur Oddbjørg Johansen.

Tað er ein visitatiónsnevnd við umboðum frá Psykiatriska deplinum og Almannaverkinum, ið avgera hvør fær pláss á Stoffalág.

Heildartilboð

Men hvussu er ein gerandisdagur á einum bú- og viðgerðarstovni, sum tann á Stoffalág. Diagnosurnar eru ymiskar og tørvirnir hjá teimum einstøku við. Tó, so verður miðað eftir einum heildartilboðið á Stoffalág, har arbeiðt verður við at finna útav, hvørju búfólkin eru, hvat tey stríðast við og hvørjum stuðli tey hava tørv á.

Eisini verður arbeiðt við, miljøterapi sum hevur til endamáls at at menna eitt umhvørvi, ið á mest møguligan hátt virkar terapeutiskt fyri borgaran. Starvsfólkið samstarvar við psykiatriska depilin, skúlar og aðrar stovnar, sum búfólkið er knýtt at. Eisini er umráðandi, at gott samstarv er við foreldrini, um tað ber til, greiðir hon frá.

– Vit uppliva ofta, at foreldrini eru merkt av, at barn teirra hevur verið so sjúkt. Tey hava møguliga havt nógvan ótta fyri at missa barnið og hava tí gjørt

alt fyri, at friður skuldi valda í forholdinum teirra millum. Tað kann hava ávirkað forholdið millum barn og foreldur. Tann vanliga foreldraleikluturin kann verða skeiklaður undir slíkum umstøðum, og foreldrini skulu fáa hjálp at koma aftur í ein vanliga foreldraleiklut aftur. Vit ynskja tætt samstarv við familjuna og hava fleiri foreldrafundir, hóast barnið er blivið 18 ár, sigur Oddbjørg Johansen.

Allir aktivitetir á heiminum verða skrivað sum eftir einum frymli. Teir aktivitetir, sum snúgva seg um tey ungu verða skrivaðir av kontaktpersóninum saman við tí unga. Hini starvsfólkin skulu øll fylgja manngongdunum.

– Onkur skal vakjast á ávísan hátt, onkur ynskir at eta morgunmat í friði, meðan onkur vil sita og prátta við morgunmatarborðið. Við at brúka manngongdir royna vit at gera tað, so starvsfólki arbeiðir so eins, sum tað ber til. Tað er umstendigt, men tað verður ein vani. Mannagongdirnar verða endurskoðaðar hvønn mánað. Tað hevur tikið tíð at menna og implementera hesa skipanina, greiðir hon frá.

Eisini verður samstarva við Psykitriina, millum annað fáa fleiri DAT viðgerð (Dialektiska Atferðar Terapi), sum snýr seg